

Izvir Kolpe

V deželi Petra Klepca

Dostop: Najhitreje se iz Ljubljane v dolino Zgornje Kolpe pride po kočevski cesti. V Žlebiču pred Ribnico je treba zaviti na desno do Sodražice in Loškega Potoka; nato se voziti še naprej na jug čez vasi Draga in Trava do prvega hrvaškega kraja Čabar in naprej ob rečici Čabranci do Zamosta. S ceste, ki od Zamosta zavije na desno proti Malemu Lugu, je po nekaj km na levo označen odcep proti izviru Kolpe. Dolg je 4 km. Pelje do Kuparov ob Kolpi, od koder je približno poldrugo uro hoje do izvira, ki v lepem vremenu ni pretežka, zahteva pa nekaj planinske spretnosti in športno obutev. Izvir je že v parku Risnjak, za vstop je treba plačati vstopnino. Iz Ljubljane do Kuparov je po tej poti okoli 100 km. Čez Cerknico, Stari trg pri Ložu in čez Prezid na hrvaški strani do Malega Luga, rojstne vasi Petra Klepca, in prek istega odcepa nad Zamostom proti Kuparom je pot dolga 111 km.

Naravne lepote

Zgodovinsko-kulturne znamenitosti

Pri Osilnici naredi Kolpa okljuk na jug in se zaje globoko pod severna pobočja mogočne skalne gore Risnjak (1528 m). Pot ob mladi Kolpi od Osilnice do izvira zahteva približno dve uri hoje, kar nemara še pomnijo številni slovenski taborniki, ki so pohod od svojega vsakoletnega tabora pri Osilnici globoko v kanjon častili kot božjo pot. V ta enotni naravni prostor je zdaj vrezana nenaravna politična meja, ki ji vse bolj uspeva ločevati ljudi. Še tukajšnji narodni junak Peter Klepec je zdaj na naši strani samo Slovenec, na hrvaški strani pa samo Hrvat. S tem, da je Klepec ali Klepac obojen in nadnacionalen, se neradi strinjajo tako na tej kakor na oni strani.

Kolpa zavije k slovenskemu ozemlju pri Osilnici. Pogled s Svete gore na hrvaški strani. V ozadju Borovška gora.

Na prvi pogled je izvir Kolpe videti kakor zelenomodro jezerce sredi velikega gozdnega kotla. Ob dolgih deževjih začne pod mirno gladino voda vreti iz svojih globokih in skrivnostnih izvirov.

Tudi danes v kanjonu izvira Kolpe srečaš v zeleno oblečene mlade, čuvaje narodnega parka, večinoma domače fante, ki skrbijo za red pri ribarjenju, za dostojno vedenje izletnikov in vzdrževanje poti; kar je vse lepo in prav. Naravovarstvenemu režimu primerno je gostinstvu odstopljen prostor samo na začetku kanjona, do koder seže cesta. Naprej je še nekaj kolovoza, lovskih ali počitniških hišic, ki propadajo, zaradi česar pa se izletniku ne bo trgalo srce. Narava kaže svoj vse bolj odrešeni, neprizadeti obraz, svoje čisto veselje nad določeno odljudnostjo. Prepadne skale, biserni tolmunih, prepričnost, ki jo z veseljem izkoriščajo vodni krilatci, so njeni ljubljene otroci. Vrh kanjona pa hoče eden med njimi biti čisto zase: orel. Kakor da se hoče ločiti od družine. Kraljevsko je krilat, a niti ne trepne s krili, ko kroži.

Človeku se na vijugavih planinskih stezah pridružuje svež, volhek vonj po razlistanem pragozdu. Lepo, pobožno se ravna po markacijah in se ozira po sledovih jelenov in medvedov. Težko bo tu naletel na katerega, zakaj za kakršnokoli srečanje z večjo živaljo se je treba umiriti in pritajiti, si vzeti čas za čakanje.

Mlada Kolpa se zamišljeno zadržuje v tolmunih, zeleno modro mežika proti skalnim vesinam, skozi katere si je v milijonih let zglodala strugo. Na brežinah, pod katerimi je podojena s številnimi podzemeljskimi vodami, rada veselo vzkipeva. Na pragovih lehnjaka uprizarja bistre brzice. Tam ji zlahka šteješ rebra. Izletnik je veselo presečen, da se kraška lepota že na začetku, takoj po izviro, pretaka tako obilno in široko. Ko zagleda njen izvir na dnu širokega kotla, globoko zarezanega v apniške sklade, od vseh strani obkroženega s pragozdnimi strminami, najprej pomisli, da je zagledal mirno gozdno

Kolpa se na svojem začetku iz jezera izliva v glavnem mirno. Jeseni in spomladi pa se zna že po prvih metrih spremeniti v deročo reko.

Po obrežnih mivkastih zatokih spomladi poganjajo tisoči kronic.

jezero, naseljeno z vodnimi vilinskimi bitji, nekakšno scenerijo iz opere Rusalka. Hodi in hodi nad tem velikanskim čebrom, okoli in okoli, dokler ne uvidi, da ga bo moral vsega obhoditi. Obide ga skušnjava, da bi se spustil k vodi kar po prvem hudourniku, še posebno če je bližnjic vaje iz domačih gora. A se spleča potrpeti: steza se končno usmiljeno spusti za kakšnih sto višinskih metrov, vendar ne takoj k izviru. Spet vi-

juga naokoli, se spusti do presahle struge prvega desnega Kolpinega pritoka, ki se izliva vanjo takoj po njenem izviru. Usmerjevalna tabla razodene, da je do najbližje vasi Razloge komaj pol ure rahlega vzpona, vendar na jug, še globlje v Gorski Kotar. (Do Razlog pelje cesta, vendar jo pokaže le kakšen boljši zemljevid Gorskega Kotarja.)

Do naše največje dinarske reke, lepotice, ki nikoli ne presahne, potrebujete po presahli strugi pritoka le nekaj minut. Ko pridete na obrežje, na levi že vidite izvorno jezerce. Pomlad dehti in šumlja vse naokoli; jezerce pa, široko nekaj nad 50 metrov, je mlečno modro, nekako gosto, neprosojno, skoraj utrujenega videza. Takšno je zaradi svoje globine, ki je neznana. Izvir Kolpe je eden najmočnejših, najglobljih in najskrivnostnejših kraških izvirov na Hrvaškem. Od Jadranskega morja v Bakarskem zalivu, od katerega je dvignjen za 313 metrov, je po zračni črti oddaljen komaj 25 kilometrov; do gorske prelomnice, kjer se začne njegovo povirje, pa jih je manj kot 15. V tem povirju leži sneg ponekod pol leta. Z vseh strani se v mogočnem naravnem amfiteatru dinarske uravnave rahlo vzpenjajo k robovom svojih ostrih sten. Pod temi uravnnavami so speljane dolge, upognjene zemeljske cevi, ki po nekaterih podatkih speljujejo vodo tudi do 70 metrov pod gladino jezernega izvira Kolpe. Ko se sneg tali ali jenjajo veliki nalivi, začnejo vode pod silnimi pritiski bruhati na dan. Tudi nekaj metrov visoko skače odrešena tekočina. A že maja je vse spokojno. Ko začne gozd dehteti po šmarnicah, povodni mož dopusti, da smejo rusalke v izviru opazovati podobe svojih duš, izletnik pa, majcen statist na odru geološke drame, sme pomisliti, da je izvir odsev notranjega življenja in duhovne energije. Ni namreč naključje, da je ravno mlada Kolpa dala silno moč tistemu drobčenemu Petru Klepcu.